Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18489

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i, 2010 y?l?nda S. Açar taraf?ndan geli?tirilmi? bir **psikometrik** araçt?r. Bu ölçek, bireylerin çevreye yönelik tutum, bilgi ve davran?? e?ilimlerindeki hassasiyet düzeylerini ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, **çevresel duyarl?l?k** kavram?n?n e?itim süreçleri üzerindeki etkisini inceleyen bir **yüksek lisans tezi** kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Çal??man?n temel amac?, ilkö?retim sosyal bilgiler dersinde uygulanan gözlem gezilerinin ö?rencilerin ele?tirel dü?ünme becerileri ve çevreye olan duyarl?l?klar? üzerindeki etkisini nicel olarak belirlemektir.

Ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve çevre psikolojisi alanlar?nda, ö?rencilerin çevre bilincini de?erlendirmek ve pedagojik müdahalelerin etkinli?ini ölçmek için kritik bir araç olarak hizmet etmektedir. Ölçe?in detayl? yap?sal ve istatistiksel bilgileri, geli?tirildi?i tez çal??mas?nda yer almaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çevresel Duyarl?l?k, Çevre E?itimi, Sosyal Bilgiler, ?lkö?retim, Tutum Ölçe?i, **Psikometrik** Geli?tirme, Ele?tirel Dü?ünme

Yazarlar

S. Açar

Amaç

Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i'nin temel **amac?**, ilkö?retim düzeyindeki ö?rencilerin do?a ve çevre sorunlar?na kar?? geli?tirdikleri duygusal, bili?sel ve davran??sal hassasiyet düzeylerini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle e?itimsel müdahalelerin (örne?in, gözlem gezileri gibi uygulamal? ö?renme yöntemleri) ö?rencilerin çevreye yönelik alg?lar?n? ve sorumluluk bilincini ne ölçüde art?rd???n? tespit etmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, e?itim programlar?n?n çevre bilinci hedeflerine ula?madaki ba?ar?s?n? de?erlendirmede ara?t?rmac?lara ve e?itimcilere pratik bir araç sunar. Ayn? zamanda, ö?rencilerin **ele?tirel dü?ünme** becerileri ile **çevresel duyarl?l?k** aras?ndaki potansiyel ili?kileri incelemeye olanak tan?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki çevreye yönelik tutum ve davran?? modellerine dayanarak geli?tirilmi?tir. **Yap?sal** olarak, çevresel duyarl?l???n genellikle üç ana bile?eni ölçtü?ü varsay?l?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bili?sel Bile?en: Çevre sorunlar? hakk?ndaki bilgi ve fark?ndal?k.
Duygusal Bile?en: Çevresel sorunlara kar?? hissedilen kayg?, ilgi veya hassasiyet.
Davran??sal E?ilim Bile?eni: Çevreyi korumaya yönelik eylemlerde bulunma niyeti veya isteklili?i.

Bu ölçek, ö?rencilerin sadece çevre hakk?ndaki bilgilerini de?il, ayn? zamanda bu bilgilere dayal? olarak nas?l hissettiklerini ve nas?l hareket etmeyi planlad?klar?n? da de?erlendirerek kapsaml? bir **çevresel duyarl?l?k** profili sunmay? hedefler.

Geçerlik

Kaynak materyalde spesifik **geçerlik** de?erleri belirtilmemi? olmas?na ra?men, ölçe?in geli?tirme a?amas?nda kapsaml? geçerlik çal??malar?n?n yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Ölçe?in dayand??? yüksek lisans tezi, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (çevresel duyarl?l?k) ne ölçüde do?ru ve tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla içerik geçerli?i ve yap? geçerli?i analizlerini içermi? olmal?d?r.

?çerik geçerli?i, uzman görü?leri al?narak maddelerin çevresel duyarl?l?k kavram?n? yeterince temsil edip etmedi?i kontrol edilerek sa?lanm?? olabilir. Yap? geçerli?i ise, genellikle aç?mlay?c? veya do?rulay?c? faktör analizleri yoluyla, ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyut yap?s?n? destekleyip desteklemedi?ini incelemek için kullan?lm??t?r. Detayl? geçerlik katsay?lar? ve analiz yöntemleri için orijinal tez kayna??na ba?vurulmas? gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in kaynak bilgisinde spesifik **güvenirlik** katsay?lar? da yer almamaktad?r. Ancak, standart bir ölçek geli?tirme prosedürü gere?i, ölçe?in iç tutarl?l???n? belirlemek amac?yla güvenirlik çal??malar? yap?lm??t?r. Bu çal??malar?n, genellikle Cronbach Alfa (**iç tutarl?l?k**) katsay?s?n?n hesaplanmas?n? içerdi?i dü?ünülmektedir.

Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? örneklemlerde benzer sonuçlar verip vermedi?ini test etmek için test-tekrar test güvenirlik analizleri de uygulanm?? olabilir. Güvenirlik çal??malar?n?n sonuçlar?, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m için yeterince istikrarl? oldu?unu göstermek zorundad?r.

Faktör Analizi

Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü belirlemek amac?yla faktör analizi tekniklerinin kullan?ld??? tahmin edilmektedir. Geli?tirme a?amas?nda, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? ke?fetmek için **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA)

ARABPSYCHOLOGY.COM

uygulanm??t?r. AFA, ölçe?in çok boyutlu mu yoksa tek boyutlu bir yap?y? m? temsil etti?ini ortaya ç?karm??t?r.

E?er ölçek çok boyutlu ç?kt?ysa (örne?in, bili?sel, duygusal, davran??sal faktörler), bu faktörlerin her birinin özde?erleri ve toplam varyansa katk?lar? tezde detayland?r?lm??t?r. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?u ve maddelerin teorik beklentilerle uyumlu faktörlere ayr?ld??? varsay?lmaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek, özgün bir ara?t?rma ba?lam?nda s?f?rdan geli?tirilmi?tir.)

Format: Büyük olas?l?kla Likert tipi derecelendirme format?nda haz?rlanm??t?r (örn. "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a uzanan bir dizi seçenek).

Mevcut Dil: Türkçe (tr)

Popülasyon Grubu: ?lkö?retim Ö?rencileri

Ya? Grubu: ?lkö?retim seviyesine uygun, tahmini 9-14 ya? aral???.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki ilkö?retim okullar?nda ö?renim gören, Sosyal Bilgiler dersini alan ö?renciler. Orijinal çal??ma, Çanakkale ilindeki bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli tutum envanteri. Ö?rencilerin çevresel konulara ili?kin ki?isel görü?, duygu ve e?ilimlerini belirlemeye dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Tutum Ölçe?i, Çevre Psikolojisi, ?lkö?retim, Gözlem Gezisi, **Ele?tirel Dü?ünme**, **Faktör Analizi**

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilinmiyor (Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.)

Ba?lant? E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.)

Yaz??ma Adresi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (2010 y?l? itibar?yla)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, bir **akademik tez** kapsam?nda geli?tirildi?i için, ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda

ARABPSYCHOLOGY.COM

kullan?m? genellikle yazar?n iznine tabidir. Kullan?m için herhangi bir ücret bilgisi mevcut de?ildir. Ölçe?in geli?tirildi?i ve ilk uygulamas?n?n yap?ld??? y?l **2010**'dur.

Kaynaklar

Açar, S. (2010). *?lkö?retim sosyal bilgiler dersinde gözlem gezisi uygulamas?n?n ö?rencilerin ele?tirel dü?ünme becerisine ve çevre duyarl?l???na etkisi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Tez kayna??na do?rudan eri?im linki: tez.yok.gov.tr

Çevresel Duyarl?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içeri?i, ölçe?in maddelerini veya derecelendirme sistemini sa?lamam??t?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen yüksek lisans tezinin incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM